impto⁹ etã ętatẽ nosse se fateantur. Quo fit/vt dũ minoribꝰ inuigilant. Prisciani. Donati. ⁊ alioꝝ scriptoꝝ psũmatam/⁊ omni ex parte/rationibꝰ/⁊ autoritatibꝰ fulciẽdã/grãmaticã negãt/necesse est. Miseris atq; laboribꝰ vsui esse cupiens. Regulas siue introductiones quasdã puerorꝝ ętatẽ adhuc tenellã pmouẽtes/pnunes esse statui/quibꝰ post donati rudimẽta exercitari mox ad maiora p uehant. Qua in re etsi nõ dubitẽ futuros esse/qui honesto laboris nõ insidiãtes quas emittimꝰ lucubraciũculas lacerare nõ desinẽt/furẽ nos cẽsentes/⁊ alieni laboris honorẽ intercipe intentẽ/qui do cumẽta quedã/tanq̃ nka/nec antebac visa/tradere videamur. ñ vtilitas reipublice ikarie nõe sedulo nos hortãt/⁊ institutq⁹ ptẽtis/⁊ insidiatoꝝ moribꝰ rem omnibꝰ adolescẽtibꝰ/ikaꝝ auidis/gratissimã emergi sinamꝰ. Nãe si Nicolai peroti rudimẽta/que passim a libratijs venalia circũferunt/adeo docte adeo plane grãmatice vim atq; naturã explicent/vt nihil supplentione dignum scriptoribꝰ reliquerit/ñ ⁊ ob ytalicoꝝ linguã vernaculã/pleriq; in locis inserta ⁊ exẽpla/presertim ꝓpꝝ nominũ/nõis prorsus incognita/tum ob multa alia/que solidiore egent erate/paꝝ vsui eã doctrinaꝝ adolescentibus alemanicis obuenire ꝓperim⁹. Quo pmoti traditiones dicti Nicolai fere transferentes/ac in quibusdam locis penitꝰ immutẽtes/nõis quoq; adolescentibus quedã precepta scripsimꝰ/quibꝰ imbuti/ad queq; studia capessenda/iter habebũt expeditu3. Huc igitur adolescentes ingenij (quibus grãmatice studiũ est cure) acie mentis dirigite. Hic sicitẽs pocula hauite. Hic omnis vtilitas/omnis claritas/breuitas quoq; tanta/vt res tulit. Hic breui poteritis ad summum grãmatices euadere. Nec multis ambagibus/aut versuum intricatoꝝ varijs/⁊ dubijs expositionibus ingenia vestra obtundẽtur. Sed clare omnia vti Prisciani/Donati/ac reliquorum preceptorum/ingenia volumina docent. Hoc breui compendio accipietis vestro preceptori/nonnunq̃ gratias acturi/qui (vt ingenijs vestris prodesset) curis/vigiliisq; non pepercit

Introductorij in artez grãmatices/liber primus/feliciter incipit.

Grãmatica/que ⁊ ikaria dr/⁊ recte scribendi loquendiq; scientia/omnium artium liberalium origo/⁊ fundamẽtũ.

Et eius quattuor sunt partes/videlicet/Lra/syllaba/dictio/z oratio. Littera/vt a. Syllaba/vt an. Dictio/vt andreas. Oratio vt andreas incumbit virtuti. Sūt aūt lre numero. xxij. vt A b c d e f g i k l m n o p q r s t v x y z. Ex quibus quinq; sūt vocales, vt a e i o u. Sīl; y est vocalis/sz greca. Reliq. xvi. lre dicūtur ꝓsonantes/ vt b c d f g k l m n p q r s t x z. Ex his ꝓsonātib⁹ sūt nouē/q̄ vocāt mute/vt b c d f g k p q t. Et reliq̄ septē semiuocales dicunt/vt l m n r o x z. Ampli⁹ l m n z r. etiā liquide vocant. h vero nō est lra/sz s gnū aspirate vocalis/vel ꝓsonātis/vt hō/rethor. Diphthōg⁹ est duaꝝ vocaliū/vim suam retinētiū/in eadē sylla ꝓiūctio. Et sūt iiij. ae oe au z eu, ex quib⁹ due/vicz ae z oe nō ꝑnūtiāt/sz scribūt.

Partes orationis sunt octo. Nomē Verbū Participiū Pronomē Aduerbiū Interiectio Prepositio z Cōiunctio. Ex his ꝑme quattuor sunt declinabiles: vltime quattuor vero indeclinabiles.

De nomine

Nomen est pars oratois cū casu/cozp⁹ aūt rē: ꝓpe: ꝓmunitere significās. Nomē est duplex/adiectiū z substātiū. Adiectiū est illud q̄ mouet p tria gūa/vt hic doct⁹ hec docta hoc doctū. Substantiū est illud cui ꝓponit vnū articulare tiū, vt hic magr: vel duo ad sūmū. vt hic z hec bō. Accidētia nominis sūt sex. Qualitas. cōparatio. gen⁹. nūerus. figura. z casus. Qualitas nominū est duplex ꝑa. z appellatiua. Nomē ꝑm est q̄ vni soli rei ꝓuenit. vt Bernard⁹. Nomē appellatiū ē: q̄ ꝓūe est multoꝝ. vt bō leo. Sciēdū q̄ nomē ꝑm est quadruplex. Prenomē. nomē. cognomē. z agnomē. Prenomē est q̄ cū ꝑponit. vt Saius. Istis ꝓnominib⁹ olim vtebant romani: nūc ro pene abolenerūt. nisi quātū illis in legendis scriptoribⁿ vetustis opus est. Nomē ꝑm est q̄ vnicuiq; ꝑm dr. vt Andreas. Cognomē (ein zuo name) est q̄ in aliqua cognatiōe ꝓūe est. vt scipio. Agnomē est q̄ ab euentu alicui imponit. vt iuli⁹ dict⁹ ē cesar: qz cesus ex vtero matris. ēt a cesarie qua nat⁹ dr fuisse

De suplatiuo: z eius formatione.

Terminationes suplatiuoꝝ sūt octo. Ex quib⁹ due sūt frequentissime: scz rimus z simus. Alie ro sexqto inueniunt scz lim⁹. rimus. tim⁹. tem⁹. fim⁹. nim⁹. quas ex dictis dr ꝓpatiuo etiam vicim⁹ ꝑter eā que est lim⁹: in quā terminatōez solū septē suplatiui finiunt vt similim⁹. dissimillim⁹. facillim⁹. difficillim⁹. agillim⁹.

gracillimus.humillimus. Superest nūc vt de suplatiuis in rimus ⁊ simus disseramus. Suplatiuus itaq; in rimus format solū a ntō positiui in er terminato addita rimus vt sacer sacerrimꝰ.pauꝑ pauperrimus.Excipiūt duo suplatiui scz dextrimꝰ ⁊ sinistrimꝰ. Hz suplatiuꝰ in simꝰ format a gtō positiui scdē declinationis ꝑ additionē s ⁊ simꝰ.vt albus albi albissimꝰ.Vel a gtō positiui tertie declinationis addita simꝰ.vt fortis fortissimꝰ.Excipiunt ab hac regla suplatiui quidā de quibꝰ de ꝓpatiuo diximꝰ. Nā ꝓta hāc regulā fiunt vt optimus pessimꝰ maximꝰ minimus plurimus. Et qui a facio cōponūt. vt magnificētissimus.maturimꝰ quoq; ꝑ maturissimꝰ dē a positiuo maturus.qui olim erat matur. Sicut veterrimus nō a vetꝰ sz ab antiquo nomine veter regl format. Sciendum quattuor sūt positiui qui de se suplatiū nō formant.licz habeant ꝓpatiuū. vt ante anterior.senex senior.iuuenis iunior.adolescēs adolescentior

De generibus nominum.

Genera nominū septē vbiq; numerant. Masculinū femininū.neutꝝ.ꝑmune.omne.ꝑmiscuū.⁊ incertū siue dubiū. Masculin est cui ꝓponit ꝑnomē articulare hic.vt hic ādre ao. Femininū est cui ꝓponit articulare ꝑnomen hec. vt hec Lucia Neutꝝ est cui ꝓponitur ꝑnomen articulare hoc.vt h animal. Commūe est cui hic ⁊ hec articularia ꝑnoia ꝓponuntur.vt hic ⁊ hec hō. Cōmūe est cui tria articularia ꝓponūtur.vt hic ⁊ hec ⁊ h felix Promiscuū.qō ⁊ epicenū dī.est qō sub vna terminatiōe in vno articlo signat alalia vtriusq; sexꝰ.vt hic passer.hec aquila.hic milꝰ Incertū siue dubiū genꝰ est qō nulla rōne cogēte solū autoritas ātiquorū sub diuerso genere ꝑtulit.vt fere sūt ista duodecim hic aut hec dies.silex.finis.talpa.cortex.grꝰ.dāma.margo.bubo.pātera.cinnis

Regule generales de generibus nominū.

Prima regla omnia noia ꝓpria virorꝝ sūt gnis masculini.vt petrus.hector.hercules. Sicut omnia ꝓpria nōia mulierꝝ sunt gnis feminini.vt agnes.penelope.glicerium. Secūda rla oia nōia arborꝝ sūt gnis fēini.vt pirus.prunus. Fructuum vero earūdem vt plurimū sunt generis neutri.vt pomū.amigdalū. Excipiūtur quinq; significantia fructū cū arbore.q̄ sūt generis fēi. vt nux.glās.castanea.ficus.auellana. Excipit etiā hic olea ster. sz h